

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Ігор ТОДОСІЙЧУК, 1997 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2018 році Уманський національний університет садівництва за спеціальністю 203 «Садівництво та виноградарство», аспірант Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Захист і карантин рослин».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 28 травня 2026 р. № 01-05/51, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Юрія ЯНОВСЬКОГО, доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри захисту і карантину рослин Уманського національного університету;

Рецензентів – Світлани МОСТОВ'ЯК, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет;
Святослава СУХАНОВА, кандидата біологічних наук, доцента, доцента кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів – Олександра СТРИГУНА, доктора сільськогосподарських наук, старшого наукового співробітника, головного наукового співробітника лабораторії ентомології та стійкості сільськогосподарських культур проти шкідників, Інститут захисту рослин Національної академії аграрних наук України;
Сергія СТАНКЕВИЧА, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, завідувача кафедри зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б. М. Литвинова, Державний біотехнологічний університет;

на засіданні 17 липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Ігорю ТОДОСІЙЧУКУ на підставі публічного захисту дисертації «Особливості біології та заходи обмеження шкідливості попелиці кров'яної (*Eriosoma lanigerum* Hausmann) у насадженнях яблуні Правобережного Лісостепу України» за спеціальністю 202 Захист і карантин рослин.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Ігор КРИКУНОВ, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, Уманський національний університет, завідувач кафедри захисту і карантину рослин.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 – статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 6 – тези доповідей наукових конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Крикунов І. В., Тодосійчук І. В. Вивчення біологічних особливостей розвитку попелиці кров'яної (*Eriosoma lanigerum* Hausmann) в умовах Правобережного Лісостепу України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія*. 2025. № 3. С. 118–125. DOI: <https://doi.org/10.32782/agrobio.2025.3.14>

2. Тодосійчук І. В., Крикунов І. В. Біотичні фактори регуляції чисельності попелиці кров'яної (*Eriosoma lanigerum* Hausmann). *Збірник наукових праць Уманського національного університету*. 2025. Вип. 107. Ч. 1. С. 522–537. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8240-2025-107-1-522-537>

3. Тодосійчук І. В., Крикунов І. В. Ентомофаги попелиці кров'яної (*Eriosoma lanigerum* Hausmann) в умовах Правобережного Лісостепу України. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія*. 2025. Вип. 62(4). С. 97–103. DOI: <https://doi.org/10.32782/agrobio.2025.4.12>

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Олександр СТРИГУН, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник лабораторії ентомології та стійкості сільськогосподарських культур проти шкідників, Інститут захисту рослин Національної академії аграрних наук України.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. В науковій новизні бажано було б вичленити, що зроблено вперше, що набуло подальшого вивчення.

2. У розділі 2 у методиці дослідження відсутня кратність повторень варіантів досліду.

3. До другого розділу бажано було б розмістити висновок про те, що ґрунтово-кліматичні умови зони і дослідного господарства, наявність

фонові чисельності шкідника дали можливість повноцінно провести наукове дослідження.

4. Технічна ефективність інсектицидів та біопрепаратів встановлена на 7, 14 і 21 день, не відображені показники на 1 та 3 день після обприскування, чому саме так, за якою методикою?

5. Висновки до розділів повинні мати нумерацію.

Сергій СТАНКЕВИЧ, офіційний опонент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б. М. Литвинова, Державний біотехнологічний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Автором уперше для умов Правобережного Лісостепу України комплексно досліджено біологію попелиці кров'яної та визначено температурні параметри її розвитку. Разом із тим для підвищення практичної цінності отриманих результатів доцільно було б провести валідацію запропонованих фенологічних моделей на незалежних багаторічних даних або в інших ґрунтово-кліматичних умовах України. Це дозволило б оцінити можливість їх широкого використання у прогнозуванні розвитку шкідника.

2. Встановивши істотні відмінності у заселеності сортів і підщеп яблуні попелицею кров'яною, автор практично не розглянув біологічні механізми формування такої стійкості. Більш детальне обговорення анатомо-фізіологічних особливостей рослин, які можуть визначати рівень їх сприйнятливості до шкідника, зробило б результати досліджень ще більш переконливими.

3. Значну увагу приділено вивченню ентомофагів попелиці кров'яної, однак перспективним напрямом подальших досліджень могло б стати визначення внеску окремих видів хижаків і паразитів у природну регуляцію чисельності попелиці кров'яної, що дозволило б науково обґрунтувати їх місце в інтегрованих системах захисту яблуневих насаджень.

4. У роботі переконливо доведено ефективність інсектицидів, однак недостатньо висвітлено проблему ризику формування резистентності популяцій *Eriosoma lanigerum* Hausmann до інсектицидів різних механізмів дії. Зважаючи на сучасні тенденції розвитку інтегрованого захисту рослин, це питання потребує більш детального обговорення.

5. Результати досліджень мають значну практичну цінність для сучасного садівництва. Разом із тим, на мою думку, дисертацію суттєво посилило б обговорення можливостей інтеграції отриманих результатів із сучасними цифровими системами фітосанітарного моніторингу та підтримки прийняття рішень, які активно впроваджуються у технології точного садівництва.

6. Окремі таблиці містять значний обсяг цифрового матеріалу, тому їх узагальнення у вигляді графіків або схем сприяло б кращому сприйняттю отриманих результатів.

Світлана МОСТОВ'ЯК, рецензент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Вважаю, що у огляді літератури доцільно вказувати характеристики діючих речовин, а не тільки назву препарату.

2. В описі погодно-кліматичних умов доцільно було б відзначити значні перепади температур в денний і нічний час, а не тільки використовувати значення середньодобових температур.

3. У відомостях про особливості перезимівлі фітофага мова іде тільки про зміни температурних показників, доцільно звернути увагу і на конструкцію насаджень (сорти, підщепи та схеми садіння, агротехніка утримання ґрунту і т.д.).

4. У тексті зустрічаються помилки друку, інколи словосполучення «кров'яна попелиця», замість «попелиця кров'яна».

Святослав СУХАНОВ, рецензент, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. В Розділі 2 («Умови та методика проведення досліджень»):

- автору слід було викласти схему досліду з урахуванням наявних трьох еталонів;

- уточнити, з якою саме маркою препарату АгріІнсекта (АгріІнсекта ПЛЮС чи АгріІнсекта ТРІОМАКС) проводилися дослідження та, за можливості вказати в описі препарату дію бактеріальної мікрофлори, що входить до його складу;

2. Підрозділ 3.1.2. автору слід було пояснити чому вивчали лише чотири покоління, якщо за рік попелиця має 10-12 поколінь.

3. У Підрозділі 3.1.3. автору слід було пояснити (або у Розділі 2 навести методику) яким чином він визначав, що личинка загинула;

4. Підрозділ 3.1.5. На мою думку, для кращого сприйняття результатів щодо впливу температури та вологості повітря на тривалість розвитку слід було змінити представлення даних Рис. 3.1. (шкала абсцис – температура; назва гістограм – вологість);

5. В Підрозділі 4.1 «Оцінка толерантності підщеп яблуні до заселення попелицею кров'яною» на мою думку слід було спочатку розглядати заселення коренів, а вже потім – прищепи.

6. В Підрозділі 4.3. «Ентомофаги попелиці кров'яної» автор стверджує що «Усі знайдені паразитовані особини попелиці кров'яної мігрували до кореневої системи вже ураженими». Хотілося б щоб автор уточнив яким чином він це визначив.

7. В підрозділі 4.5.3. «Вплив біологічних інсектицидів на ентомофагів попелиці кров'яної.» автор наводить дані (Табл.4.23), які свідчать про достовірне підвищення рівня паразитування кров'яної попелиці *Aphelinus mali* Haldeman, однак не дає жодних пояснень цьому явищу.

Юрій ЯНОВСЬКИЙ, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Ігор КРИКУНОВ, науковий керівник, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри захисту і карантину рослин, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Ігорю ТОДОСІЙЧУКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 202 Захист і карантин рослин.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Юрій ЯНОВСЬКИЙ